

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. ๒๕๔๐

นายวิษณุชัย ธรรมประดิษฐ์
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น

หลักการพื้นฐานของกฎหมาย

หลักเกณฑ์ชัดเจน รวดเร็ว

โปร่งใส ตรวจสอบได้

ป้องกันการทุจริต

ประชาชนมีส่วนร่วม / คู่ครองสิทธิ

สาระสำคัญของกฎหมาย

1. หลักการพื้นฐานและขอบเขตเนื้อหา
2. สิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร
3. การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
4. วิธีการแก้ไขเยียวยาตามกฎหมาย
5. ขั้นตอนการดำเนินการตามกฎหมาย
6. ความคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่

เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมาย

พัฒนาระบบ
ประชาธิปไตยให้มั่นคง

ประชาชนรู้สิทธิหน้าที่

ปกป้องรักษาประโยชน์

คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

ขอบเขตเนื้อหาของกฎหมาย และสิทธิตามรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติ

ข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ.2540

1. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ
(สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว)
2. การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
(สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน /
ความโปร่งใส)
3. เอกสารประวัติศาสตร์
(สิทธิในการศึกษาและเสรีภาพทางวิชาการ)

ข้อมูลข่าวสารของราชการ ?

ข้อมูลข่าวสาร

อยู่ในครอบครอง/ควบคุมดูแลของ

หน่วยงานของรัฐ

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

ข้อมูลข่าวสาร

สื่อความหมาย

- ให้อู้เรื่องราว
- ข้อเท็จจริง
- ข้อมูล

สื่อความหมาย

- สภาพของสิ่งนั้น
- ผ่านวิธีการใดๆ

รูปแบบ

- เอกสาร
- ภาพวาด
- อื่น ๆ

หน่วยงานของรัฐ

1. ระบบราชการ
2. รัฐวิสาหกิจ
3. ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา
4. ศาลที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาคดี
5. องค์กรวิชาชีพ
6. หน่วยงานอิสระของรัฐ
7. กำหนดในกฎกระทรวง

ประเภทของข้อมูลข่าวสารของราชการ

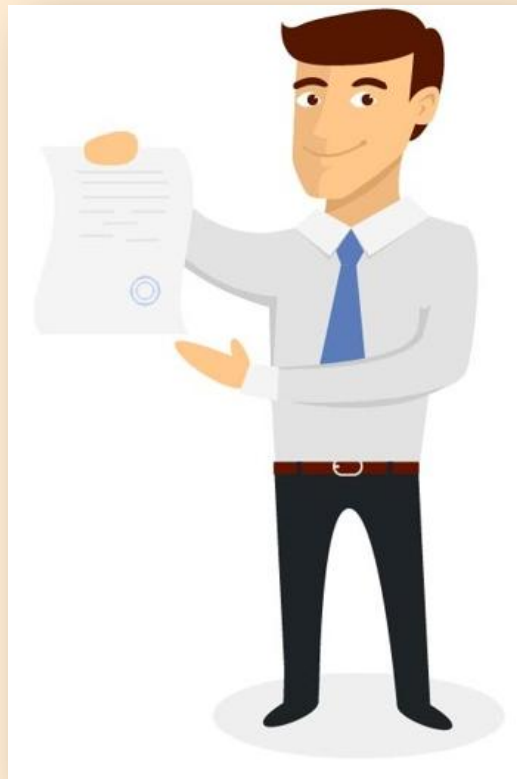
1. ข้อมูลข่าวสารทั่วไป
2. ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
3. เอกสารประวัติศาสตร์

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

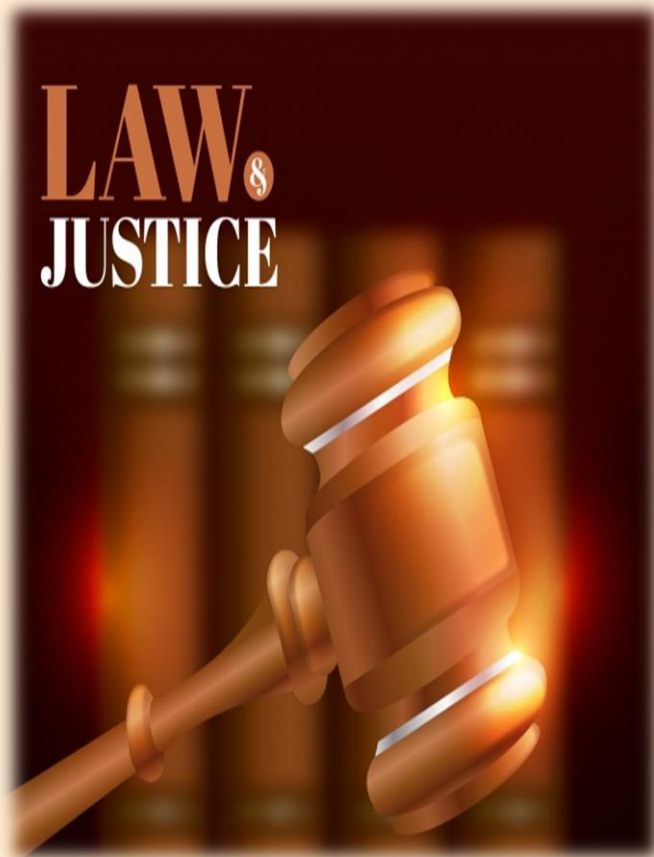
1. ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวบุคคล
เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ฯ
2. สิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้
เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือฯ
3. รวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัว
ของผู้ถึงแก่กรรมด้วย

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ

ไม่ต้องเป็น
ผู้มีส่วนได้เสีย

เปิดเผยเป็นหลัก
ปกปิดเป็นข้อยกเว้น

วิธีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ

ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

จัดให้ประชาชนเข้าถึง

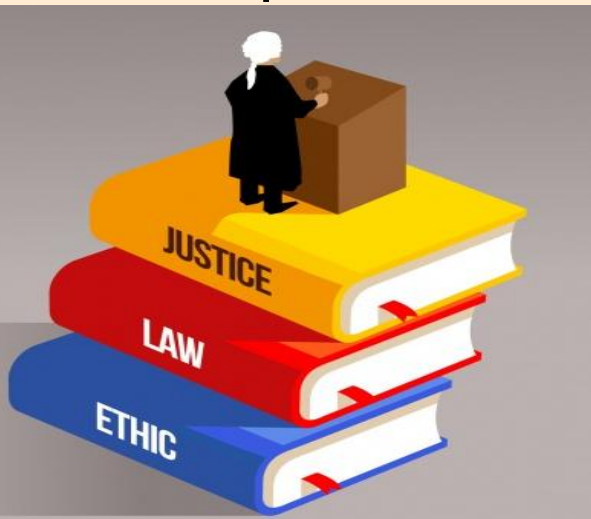
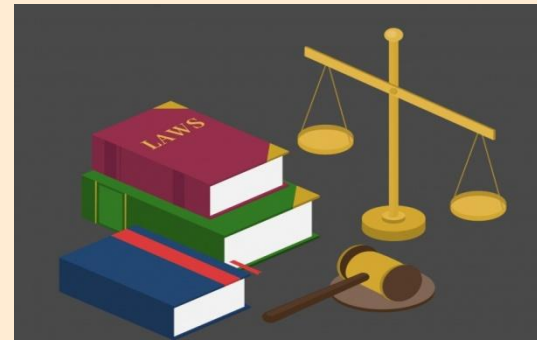
จัดทำให้เฉพาะราย

วิธีการพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

(มาตรา 7)

1. โครงสร้างและการจัดองค์กร
2. สรุปลำนาจหน้าที่และวิธีดำเนินการ

3. สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลหรือคำแนะนำ
4. หลักเกณฑ์ที่มีสภาพอย่างกฎหมายผลเป็น
การทำไปต่อเอกชน
5. ข้อมูลอื่นตามที่กำหนด

วิธีจัดให้ประชาชนเข้าตรวจดู

1. ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัย
2. นโยบายหรือการตีความ
3. แผนงาน โครงการ งบประมาณ
4. คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงาน
5. สัญญาสัมปทาน ผูกขาด ร่วมทุน
6. มติคณะรัฐมนตรี หรือมติ
คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย
7. ข้อมูลอื่นตามที่กำหนด

(มาตรา 9)

วิธีการจัดหาให้เฉพาะราย (มาตรา 11)

- ข้อมูลข่าวสารอื่นและเอกสารประวัติศาสตร์
- ผู้ขอต้องระบุคำขอข้อมูลให้เข้าใจได้ตามควร

หน่วยงานจัด
ให้ภายในเวลา
อันสมควร

ถ้าไม่มี ให้
แนะนำไปยัง
ที่อื่น (ที่มี)

ถ้าข้อมูลห้าม
เปิดเผย ให้ส่ง
คำขอ

ข้อมูลข่าวสารของราชการ

ที่ไม่ต้องเปิดเผย

1. ข้อมูลที่ไม่เปิดเผยทุกกรณี :
ข้อมูลที่อาจเกิดความเสียหาย
แก่สถาบันพระมหากษัตริย์ (ม.14)
2. ข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ใช้ดุลพินิจไม่เปิดเผย (ม.15)

ข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้ดุลพินิจไม่เปิดเผย (ม.15)

หลักการพิจารณา : การพิจารณาไม่เปิดเผยให้ชั่งน้ำหนัก

การปฏิบัติหน้าที่ ประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของเอกชน

มีผลกระทบต่อความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมาย

ความเห็นและคำแนะนำภายใน

ข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้ดุลพินิจไม่เปิดเผย (ม.15)

หลักการพิจารณา : การพิจารณาไม่เปิดเผยให้ชั่งน้ำหนัก

ถ้าเปิดเผยมีอันตรายต่อชีวิต/ความปลอดภัยของบุคคล

รายงานการแพทย์/ข้อมูลส่วนบุคคลที่รุกรานสิทธิโดยไม่ชอบ

มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผยหรือข้อมูลข่าวสารที่ผู้ให้ไม่ประสงค์ให้เปิดเผย

ข้อมูลข่าวสารที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนด

คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ (ม.15)

จะกำหนดเงื่อนไข
อย่างไรก็ได้

ระบุว่าเป็นข้อมูล
ข่าวสารประเภท
ใด / เพราะเหตุใด

แจ้งสิทธิอุทธรณ์
(ตาม วิ.ปกครอง)

ข้อมูลส่วนบุคคล

หน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ (ม.23)

1. จัดให้มีระบบเท่าที่เกี่ยวข้อและจำเป็นเพื่อการดำเนินงานฯ
2. เก็บข้อมูลข่าวสารจากเจ้าของข้อมูลโดยตรง
3. ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาและตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้อง
4. แก้ไขรายการข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนอกจากข้อ 3 ให้ทันสมัยเสมอ
5. จัดระบบบริหารความปลอดภัยให้ระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

ผู้ที่อาจขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

หลัก : ไม่ให้เปิดเผยแก่ผู้ไม่มีสิทธิรับรู้

1. เจ้าของข้อมูล
2. ผู้ที่เจ้าของข้อมูลยินยอม (ม.24)
3. ผู้ที่อาจขอได้ตามกฎหมาย (ม.24)

ข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

(ม.24)

1. ต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐนั้น

2. เปิดเผยต่อหน่วยงานอื่นหรือผู้อื่น

3. การเปิดเผยนั้นมีลักษณะ

3.1 ต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้น

3.2 ใช้ข้อมูลตามปกติ

3.3 ต่อหน่วยงานรัฐด้านวางแผนหรือสถิติ

ข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

(ม.24)

- 3.5 ต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
- 3.6 ต่อเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมาย
เพื่อการสืบสวน สอบสวน
- 3.7 เพื่อป้องกันอันตรายต่อชีวิต
- 3.8 ต่อศาล/จนท.ที่มีอำนาจขอข้อเท็จจริง
- 3.9 กรณีอื่นตามพระราชกฤษฎีกา

เอกสารประวัติศาสตร์

1. ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บไว้หรือครบบอายุ
2. ส่งมอบให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติหรือหน่วยงานอื่นตามที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนศึกษา
  - ข้อมูลตาม ม.14 เมื่อครบ 75 ปี
  - ข้อมูลตาม ม.15 เมื่อครบ 20 ปี

สิทธิตามกฎหมายของผู้ขอ

1. ขอตรวจดูข้อมูลข่าวสาร
2. ขอสำเนาข้อมูลข่าวสาร
3. ขอสำเนาข้อมูลข่าวสารที่มี
คำรับรองถูกต้อง

ความคุ้มครองตามกฎหมายแก่เจ้าของข้อมูล

1. หน่วยงานจัดให้มีระบบข้อมูลได้เท่าที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นและต้องยกเลิกเมื่อหมดความจำเป็น
2. สิทธิเจ้าของข้อมูลที่จะรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตนและแก้ไขถ้าไม่ถูกต้อง
3. สิทธิเจ้าของข้อมูลในการควบคุม กำกับการใช้ การรักษา และการเปิดเผย

วิธีการเยียวยาตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร

1) ร้องเรียนต่อ**คณะกรรมการ**

ข้อมูลข่าวสารของราชการ

2) อุทธรณ์ต่อ**คณะกรรมการวินิจฉัยการ**

เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ข้อมูลข่าวสารของราชการ (ม.28)

1. สอดส่องดูแลและแนะนำ
2. **ให้คำปรึกษา**แก่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานตามที่ขอ
3. เสนอแนะในการตรากฎและระเบียบ
4. พิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียน
5. ทำรายงานเสนอคณะรัฐมนตรี
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่...

เหตุที่จะร้องเรียน

1. ไม่จัดพิมพ์ข้อมูลข่าวสาร
2. ไม่จัดข้อมูลข่าวสารให้ตรวจสอบดู
3. ไม่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้ตามที่ขอ
4. อ้างว่าไม่มีข้อมูลข่าวสาร
5. ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า
6. เอกชนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่มีเหตุสมควร
7. ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.นี้

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

1. สังคม การบริหารราชการแผ่นดินและ การ
บังคับใช้กฎหมาย
2. เศรษฐกิจและการคลัง
3. การแพทย์และสาธารณสุข
4. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม
และการเกษตร

การอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยฯ

- 1) คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
ตาม ม.14 และ 15
- 2) คำสั่งไม่ฟังคำคัดค้านการเปิดเผย
ข้อมูลข่าวสารตาม ม.17
- 3) คำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบ

ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (มาตรา 20)
เจ้าหน้าที่ทำโดยสุจริต และ

1. ทำตามระเบียบที่หน่วยงานกำหนดตาม
ระเบียบการรักษาความลับของราชการ หรือ
2. เปิดเผยในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่
กฎกระทรวงให้อำนาจ

<http://www.oic.thaigov.go.th>

- พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร
ของราชการ พ.ศ. 2540
- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- คำวินิจฉัย
- กระดานพู่ฉา-วิสัยทัศน์